

Екологічне право

Шифр та назва спеціальності

Е2- Екологія

Спеціалізація

-

Освітня програма

Інженерна екологія

Рівень освіти

Перший (бакалаврський)

Семестр

4

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Кафедра

Права (306)

Тип дисципліни

Обов'язкова, спеціальна (фахова)

Форма навчання

Денна, заочна

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Вергун Володимир Григорович

volodymyr.verhun@khnpu.edu.ua

Старший викладач

Досвід роботи – 27 років. Автор понад 40 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідний лектор з курсів: «Правознавство», «Господарське право», «Господарське і фінансове право», «Правове регулювання підприємницької діяльності», «Екологічне право».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

"Екологічне право" є комплексною галуззю національного права, що становить систему правових норм, які регулюють екологічні відносини з приводу приналежності, використання, забезпечення екологічної безпеки, відтворення природних ресурсів у їх нерозривному зв'язку з природним середовищем, охорони навколишнього природного середовища з метою реалізації інтересів відповідних суб'єктів і підтримання сталого екологічного розвитку, екологічної рівноваги у країні та окремих її регіонах.

Мета та цілі дисципліни

Формування у студентів сталої системи еколого-правових поглядів і знань, навичок застосування екологічного законодавства, підвищення рівня свідомості і еколого-правової культури, розуміння необхідності позитивної екологічно спрямованої поведінки, вміння вибору оптимальних державно-правових засобів щодо забезпечення екологічної безпеки людини у процесі будь-якої діяльності, охорони довкілля, ефективного використання природних ресурсів та захисту екологічних прав особи.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль - залік.

Компетентності

СК-1. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

СК-2. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

СК-3. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

СК-4. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства

Результати навчання

РН-19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

РН-20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредити ECTS): лекції – 30 год., практичні заняття – 10 год., самостійна робота – 50 год.. Індивідуальне завдання - реферат.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Економіка природокористування", "Правознавство".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються такі методи навчання як: співбесіда, пояснення, розповідь, інноваційні методи з використанням мультимедійних презентацій, лекції. Навчальні матеріали розміщені на сайті кафедри права.

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Предмет, метод, система екологічного права	2
Тема 2. Право власності на природні ресурси	2
Тема 3. Екологічні права і обов'язки громадян	2
Тема 4. Керування в області природо-використання і охорони навколишнього середовища	2
Тема 5. Право користування природними ресурсами	2
Тема 6. Відповідальність за порушення екологічного законодавства	2
Тема 7. Правова охорона навколишнього середовища міст та інших населених пунктів	2
Тема 8. Правова охорона навколишнього середовища у промисловості, енергетиці, транспорті	2
Загальна кількість годин	30

Практичні заняття

Теми практичних занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти <i>b</i>
Тема 1. Поняття екологічного права Поняття і види екологічних відносин, що регулюються екологічним правом (земельні, водні, горні, лісові, фауністичні, атмосферно-повітряні, охоронні і т. д.) Об'єкти і суб'єкти екологічного права Джерела екологічного права Принципи екологічного права	2	
Тема 2. Поняття, загальна характеристика і зміст права власності на природні ресурси Форми права на власність на природні ресурси Суб'єкти і об'єкти права власності на природні ресурси Форми і методи забезпечення права власності на природні ресурси	2	
Тема 3. Поняття екологічних прав громадян Види екологічних прав Обов'язки громадян в області екології Способи захисту екологічних прав громадян Гарантії реалізації екологічних прав громадян	2	
Тема 4. Поняття керування в області екології та відповідальності в екологічному праві Система органів управління та функції керування в області екології Основні принципи державного керування в області природокористування і охорони навколишнього середовища Умови здійснення відповідальності в екологічному праві Класифікація екологічних правопорушень Види відповідальності за порушення екологічного законодавства	2	
Тема 5. Право користування природними ресурсами Права і обов'язки водокористувачів Права, обов'язки і захист прав надрокористувачів Права та обов'язки користувачів тваринним світом Загальна характеристика землекористування, об'єкти і суб'єкти Правове регулювання стандартизації і нормування забруднення атмосферного повітря	2	
Тема 6. Відповідальність за порушення екологічного законодавства Поняття та види екологічної відповідальності. Поняття та види цивільно-правової відповідальності. Адміністративна відповідальність за правопорушення в сфері екологічного права. Кримінальна відповідальність за порушення екологічних правовідносин.	2	
Тема 7. Правова охорона навколишнього середовища міст та інших населених пунктів	2	

Тема 8. Основні задачі охорони навколишнього середовища у промисловості, енергетиці та транспорті

2

Правові рішення охорони навколишнього середовища на підприємствах ядерної енергетики Екологічні вимоги до будівництва, проектування, експлуатації і реконструкції підприємств та інших об'єктів Порядок обмеження і припинення діяльності підприємств та інших організацій у зв'язку з порушеннями ними екологічного законодавства

Загальна кількість годин

10

$$\sum_{i=1}^n b_i = 1$$

Лабораторні заняття

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені

Контрольні роботи

Одна підсумкова контрольна робота, яка охоплює теоретичні та практичні питання дисципліни та проходить у формі письмової перевірки знань.

Теми контрольних робіт

Вагові
коефіцієнти a

Контрольна робота

1

Загальна кількість годин

$$\sum_{i=1}^n a_i = 1$$

Самостійна робота

Курс передбачає опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до семінарських занять та самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (офіційні сайти органів державної влади, судових органів влади) для самостійного вивчення та аналізу.

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення

Кількість годин

Тема 1. Право користування надрами

4

Тема 2. Право користування водними ресурсами

4

Тема 3. Право лісокористування

4

Тема 4. Відповідальність за порушення законодавства про охорону і використання тваринного світу

4

Тема 5. Правове регулювання використання і охорони атмосферного повітря

4

Тема 6. Право користування територіями і об'єктами природо-заповідного фонду

4

Тема 7. Система органів управління та функції керування в області екології

4

Тема 8. Правове забезпечення охорони навколишнього середовища, пов'язане з капітальним будівництвом

4

Тема 8. Правове забезпечення охорони навколишнього середовища, пов'язане з хімізацією сільськогосподарського виробництва і використанням важкої машинної техніки

4

Тема 10. Порядок обмеження і припинення діяльності підприємств та інших організацій у зв'язку з порушеннями ними екологічного законодавства 4

Загальна кількість годин 30

Тематика індивідуальних завдань

Теми індивідуального завдання

Міжнародні організації охорони навколишнього середовища

Загальна кількість годин 20

Неформальна освіта

Публікація (тези доповідей у конференції, стаття у фаховому виданні, монографія тощо) ,тематика якої відповідає практичній роботі (роботам) може бути зарахована замість таких видів робіт з максимальною оцінкою

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Гетьман А. П. Екологічне право: підручник. - Х.: Право, 2021. - 432 с.
https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4481&download_id=1488
2. Гетьман А. П., Шульга М. В., Бредіхіна В. Л. Правове регулювання екологічної безпеки в Україні. - Х.: Право - 2019 - 296 с.
https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2012/Ekolog_bezpeka_2012.pdf
3. Краснова М. В., Краснова Ю. А. Екологічне право України. Спеціальна та особлива частина: підручник. – Київ: НУБіП України - 2023 - 278
<https://dglib.nubip.edu.ua/server/api/core/bitstreams/835ee4f7-5303-400a-8ff9-4e527aa352d0/content>
4. Екологічне право України. Загальна частина: підручник / М. В. Краснова, Ю. А. Краснова.–К.: ВПЦ «Київський університет», 2021. – 190с.
<https://dglib.nubip.edu.ua/server/api/core/bitstreams/835ee4f7-5303-400a-8ff9-4e527aa352d0/content>
5. Екологічне право України : курс лекцій / за ред. д-ра юрид. наук, проф. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ»ОЮА» Каракаша І. І. – Одеса : 2020. – 321 с.
<https://hdl.handle.net/11300/12547>
6. Екологічне право у схемах та визначеннях : навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. К. Р. Резворович.Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 188 с.
<https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10687/1/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%B2%20%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%85.pdf>

Додаткова література

Муренко О. Л. Основи екологічного права: навч.-метод. Посіб. / О. Л. Муренко, Г. М. Гаряєва. - Харків: НТУ "ХПІ", 2020. - 60с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>

2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України «Урядовий портал України». – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/>
3. Офіційний сайт Інституту проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого. – Режим доступу : <http://www.legality.kiev.ua/>

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (практичні, семінарські, лабораторні заняття), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3	Підсумковий контроль (для ОК з іспитом), k_4
0,25	0,4	0,35	0

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = P \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + Pk \cdot k_4$$

де: P – середньозважена середня оцінка за поточний контроль
 I – оцінка за виконання індивідуального завдання
 K – середньозважена оцінка за контрольні роботи
 Pk – оцінка за підсумковий контроль

$$K = \frac{K_1 \cdot a_1 + \dots + K_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i}$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт за кожну контрольну роботу.

$$P = \frac{P_1 \cdot b_1 + P_2 \cdot b_2 + \dots + P_n \cdot b_n}{\sum_{i=1}^n b_i}$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за кожне практичне (семінарське) або лабораторне заняття.

Поточні оцінки за кожну складову ($P, K, I, \dots$) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з [положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ»](#).

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

30.08.2025

Завідувач кафедри
Ірина ЛИСЕНКО

30.08.2025

Гарант ОП
Антоніна САКУН